

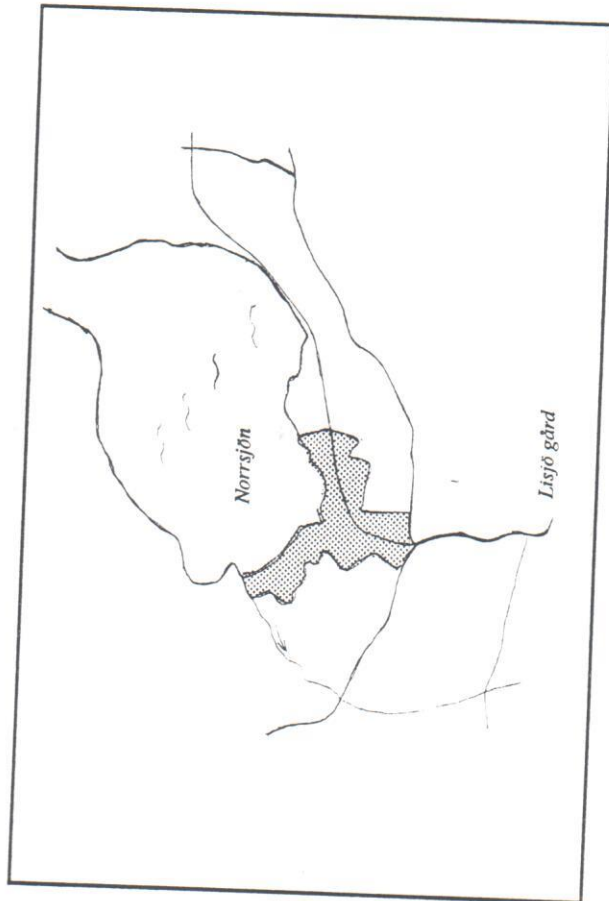
De häckande fåglarna i Norrsjölunden

Text och teckningar: Sören Larsson

Att göra ett besök i Norrsjölunden en tidig sommarmorgon är en stor upplevelse för en sinnen. Runt omkring ljuder en fågelsång av sådan variation och styrka att något liknande är svårt att uppleva i våra trakter.

Hur många fåglar häckar det i detta skogsområde? Det är en fråga som säkert många har funderat över under årens lopp. Självt höll jag ut till 1985, då jag tog mig tid att försöka besvara frågan.

Undersökningen genomfördes enligt de regler som gäller för sådana här inventeringar (Svensk häckfågeltaxering). Under perioden 19/5 till 22/6 besöktes området 8 gånger. Vid varje tillfälle tog det mellan 3,5 och 4 timmar att söka igenom området. Samtliga besök gjordes under tidiga morgnar. Mycket besvärande var de oerhörda myggmängderna i lunden, men det uppvägs till en del av fågelrikedomen.

Karta över Lisjöområdet. Det rastretrade området inventerades på häckande fåglar.

Art	Antal par	Art	Antal par
Ornvråk	1	Lövsångare	22
Skogsduva	2	Kungsfågel	2
Gröngöling	1	Grå flugsnapp	2
Spillkråka	1	Sv flugsnappare	4
St hackspett	2	Svartmes	1
M hackspett	1	Blåmes	4
Trädpiplärka	4	Talgoxe	5
Rödhake	4	Nötväcka	3
Koltrast	2	Kaja	2
Björktrast	2	Kråka	2
Taltrast	1	Stare	2
Rödvingetrast	2	Bofink	30

Antal häckande/revirhållande fågelpar i Norrsjölunden.

Miljön

Det område vi benämner Norrsjölunden, utgörs av strandskogen söder och sydost om Norrsjön, mellan Lisjöbacken och hagmarken vid Holmtorpet (se karta).

Norrsjölundens yta är 14 ha. De äldsta träden i området är 93 år (granar och tallar). 55 % av skogen utgörs av lövträd främst då björk och asp. Skogen är starkt flerskiktad d.v.s. det växer träd och buskar av olika arter och åldrar bredvid varandra. Nämnvärt är att hela 14 trädartar växer i lunden.

Den skog som nu utgör Norrsjölunden är förmodligen den första och enda skog som vuxit där. På kartan över Lisjö Egendomar (1827) är stora delar av nuvarande lunden sjömark och den återstående höglänta delen anges som ängsbetesmark. På 1870-talet sänktes Norrsjön och 1875 uppfördes Lisjöbanan. Den smalspåriga järnvägen gick genom nuvarande lundområdet. Det är mycket troligt

att det tillskott på ängsmarker som erhöles genom sjösänkningen nyttjades fram till sekelskiftet.

Häckfåglar

Vid inventeringen fann jag 120 fågelpar i Norrsjölunden, som häckare eller innehavare av ett häckningsrevir. I tabellen redovisas antalet par av varje art. Dessutom fanns ytterligare 18 arter. Antalet fynd av dessa var så få eller spridda att de inte kunde utvärderas som revirhållare. Dessa var stjärtmes, stenkäck, lärkfalk, rosenfink, sädesärta, talltita, ringduva, härmsångare, sädesärta, nötskricka, buskskvätta, trädskrypare, göktyta, skata, skogssnäppa, förnsångare, grönsiska och hornuggla.

Året efter min inventering har bl.a. häger och lärkfalk häckat i lunden. Häckfågelfaunan i ett skogsområde är aldrig konstant år efter år, variationen är större än vad man i allmänhet tror.

Ornitologiskt värdefullt

Antalet häckande fågelpar i Norrsjölunden uppvisar en täthet på i genomsnitt nästan 9 par fåglar inom varje hektar (100x100 m). Inom Surahammars kommun torde endast Rävålsuddens vid Gullen kunna uppvisa en lika rik häckfågelfauna i skogsmiljö.

Påfallande är det stora antalet hålhäckande fåglar i lunden. 26 par av 11 arter häckar i lundens hålträd. Dit hör de fyra hackspettarterna och de två paren skogsduva.

Sju par grönsångare inom 14 ha skogsmark är ett extremt stort antal för våra trakter. Ett par ormrök är också noterbart. Emellertid är det helheten som ska poängteras. Att i ett så begränsat skogsområde finna 47 olika fågelarter under häckningstid, visar den för fågelfaunan mycket höga kvalitén som biotopen i Norrsjölunden utgör.

Det finns två betydande faktorer i en skogsmiljö som påverkar fågelfaunans art- och individrikedom, nämligen antalet trädarter och trädens ålder. Ju fler trädarter och ju äldre träden är desto rikare fågelliv.

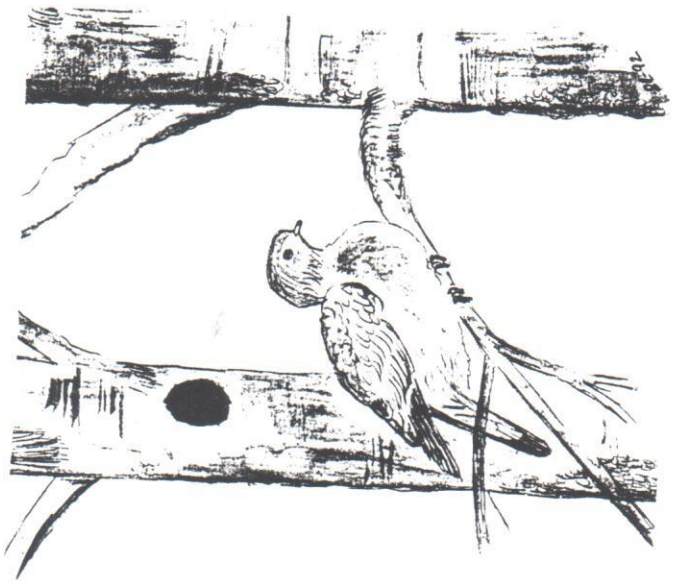
Hot mot naturvärdet

Nuvarande markägare i Norrsjölunden är Domänverket. Enligt skogstaxeringen finns det idag ca 235 kubikmeter virke per hektar, eller 3300 m³ virke i hela lunden. Detta motsvarar ett värde på nästan en halv miljon kronor.

En skogsavverkning även i begränsad skala skulle komma att äventyra det höga naturvärdet som fågelfaunan indikerar i Norrsjölunden.

Tack

Tack till Sven Enarsson vid Domänverket för uppgifter om skogens ålder och trädammansättning.

Skogsduva.

Ringmärkning i Lisjöviken

Text och teckningar: Sören Larsson

Lisjöviken representerar en naturtyp som jag tror kommer att uppstå vid flera av våra sjöar. Det är relativt små områden (sjövikar) med riklig förekomst av bladvass, andra höga gräsarter samt videbuskar.

Hur värdefull är denna typ av natur för fåglarna? Det var svaret på den frågan som gjorde att vi startade ringmärkning av fåglar i Lisjöviken 1985. Vi har nu jobbat med denna verksamhet i 8 säsonger. Det skulle också visa sig snart att svaret på vår fråga ovan, kom att bli betydligt mer komplicerat än vi först anade. Verksamheten här vid Lisjöviken ger däremot en mängd annan information om och kring fåglarna, därför ämnar jag redogöra för verksamheten 1992.

1992-års fångst

Det är fågelrikt i Lisjövikens vassar och buskage. Under de 15 morgnar vi ringmärkte, fångade vi genomsnitt 62 fåglar/morgon. Bästa trycket var i juli med 73 fåglar/morgon, i augusti var genomsnittet 71 och september 42.

Alla fåglar ringmärks inte. Från början har vi valt ut ett antal arter som vi tror bär på spännande information och som vi nu ringmärker. Dessa är blåhake, näktergal, törnsångare, ärtsångare, trädgårdssångare, sävsångare, rörsångare,

gräshoppsångare, kärrsångare, svarthätt och pilfink. Det finns naturligtvis flera fågelarter vi borde tagit med, men tillgången på kunniga ringmärkare och fågelplöckare begränsade antalet arter. Nu börjar vi få en grupp som kan konstna, varför en utveckling av verksamheten till att omfatta flera arter kan bli aktuell.

Det är spännande att analysera trender. Varför ökar eller minskar olika arter i antalet? I Naturklubbens årsskrift 1987 redovisar Robert Lager de tre första årens verksamhet i Lisjöviken. En jämförelse med det materialet visar att vi ringmärker nästan lika många rörsångare i år som de tre första åren tillsammans. Vi ringmärkte också betydligt fler sävsångare i år än det sammanlagda resultatet för de tre första åren. Vi bedriver verksamheten huvudsakligen under fördag/söndagar varför tillfälligheter kan spela in, men det är troligt att såväl rörsångare som sävsångare uppträder talrikare i Lisjövikens vassar nu.

Av de 199 ringmärkta rörsångarna var 180 st (90%) årsungar (1-k fåglar = födda denna sommar). Hos sävsångarna var 78 av 85 ex (92%) årsungar. Det här visar på ett bra häckningsresultat för de båda arterna under 1992. De röt- och sävsångare vi